DRUŠTVO

Nije Ustav gaće da se mijenja svaki dan

DRAGUTIN LESAR, SABORSKI ZASTUPNIK

EU POTROŠAČI SUMNJAJU

Europljani uvjereni da im je hrana zagađena

U EU NEMA ŠTO NIJE ZAGAĐENO!?

83% potrošača zabrinuto je da hrana i piće sadržavaju kemikalije

90% smatra da su ih puni kozmetika i higijenski proizvodi

85% vjeruje da su kemikalije u odjeći i cipelama

75% vjeruje da su u dječjim igračkama

74% smatra da su u namještaju

Poražavajuće vijesti stižu iz Europe. Istraživanje Eurobarometra pokazuje da enormno velik dio europskih potrošača smatra da se u njihovoj hrani, proizvodima za čišćenje i kozmetici nalaze kemikalije, i na to osobito paze pri kupnji prehrambenih proizvoda. Ispitivanje je provedeno na reprezentativnom uzorku europskih građana iz 27 država članica, a objavljeno je u veljači. ● jl

12 osoba nestalo je u Hrvatskoj u zadnjih tjedan dana

8 njih je maloljetno

OPTUŽEN DA JE RADIO S PEDOFILIMA

Prof. Štulhofer: Ovo mi je najteži trenutak u karijeri

Predstojnik Katedre za seksologiju Aleksandar Štulhofer izjavio je jučer da proživljava najteži trenutak u karijeri zbog optužbi britanskog producenta Thima Tatea da je surađivao s trojicom pedofila, pozvavši pritom Tatea da podigne tužbu protiv tih osoba ako ima dokaze. "Ovo je svakako najteži trenutak u mojoj profesionalnoj karijeri", rekao je Štulhofer, jedan od autora Kurikuluma za zdravstveni odgoj, nakon što ga je Tate jučer u Zagrebu optužio da je "bliski suradnik trojice pedofila Teha Sandforta, Verna Bullougha i Erwina Haeberlea" koje je navodno osobno pozvao u Dubrovnik 2001. godine na konferenciju o seksualnosti u postkomunističkoj Europi. Naveo je da, koliko je njemu poznato, nitko od tih osoba nije pedofil.● H

Velebit 35 godina UN-ova biosfera

Trideset peta obljetnica uvrštavanja Velebita u Svjetsku mrežu rezervata biosfere u sklopu UNESCO-ova programa "Čovjek i biosfera" (MAB) obilježit će se 10. veljače, a tim je povodom ministar zaštite okoliša i prirode Mihael Zmajlović istaknuo da je Hrvatska po bioraznolikosti jedna od najbogatijih europskih zemalja i da na to moramo biti iznimno ponosni. Velebitski rezervat biosfere obuhvaća tri parka - Park prirode Velebit, Nacionalni park Paklenicu i Nacionalni park Sjeverni Velebit. ● H

INTERVJU DR. JOSIP BURUŠIĆ
PSIHOLOG I ISTRAŽIVAČ OBRAZOVANJA

NAŠA ŠKOLA IMA KRIVI CILJ, DJECU JE NEMOGUĆE NAUČITI SVEMU!

Zadnjih 40 godina mi ne znamo kakvu bi ulogu obrazovni sustav trebao imati u izgradnji društva. Kod nas je obrazovanje - čisti trošak!

PIŠE **KARMELA DEVČIĆ**

SNIMIO **APO BULJUBAŠIĆ/CROPIX**

U vremenu kad priče iz učionica pune naslovnice, a teme iz prosvjete čine velik dio javnih rasprava, možda bi neki neupućeni stranac i pomislio da smo postali zdravo, progresivno društvo, gdje se ljudi bave "pravim stvarima". No, nastavnici se javnosti utječu zbog toga što su frustrirani, gotovo očajni, učenici o kojima slušamo su nasilni, gradivo počesto besmisleno, čitava škola u diskrepanciji s vremenom i s tržištem... Je li baš sve tako crno, govori dr. Josip Burušić, psiholog po struci, istraživač obrazovanja s Instituta "Ivo Pilar", predavač na Hrvatskim studijima i Zagrebačkoj školi menadžmenta.

Pet slabih točaka

● Što biste rekli - gdje je pet najslabijih točaka našeg školstva i zašto?

- Najslabijih pet točaka koje generiraju ovakvo opće stanje su: nepostojanje jasne misije i jasnih obrazovnih ciljeva, pa tako i željenih rezultata učenja. Mi zadnjih 30 ili 40 godina nemamo odgovor kakvu bi ulogu obrazovni sustav trebao imati u izgradnji društva. Obrazovanje još gledamo kao trošak. Nema svijesti da je obrazovanje proces razvoja ljudskog i intelektualnog kapitala i prvi pokretač gospodarskog rasta.

Nedovoljna upotreba znanja - trebali bismo se u razvoju obrazovanja više oslanjati na rezultate istraživanja i obrazovnu znanost, a ne na vjerovanja i improvizacije. Agencije poput Agencije za odgoj i obrazovanje, Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja i njima sličnih ne podižu kvalitetu, nego su često izvor kontroverzi i problema.

Naš obrazovni sustav nije kvalitetan - pod kvalitetom mislim na prosječna postignuća učenika, ali i na postojeći model obrazovanja nastavnika. Međunarodne usporedbe na to upućuju.

Nije dovoljno učinkovit, jer da je učinkovit, postojeću razinu kvalitete mogli bismo dosezati i s puno manje novca ili bismo uz današnju razinu ulaganja mogli postizati puno više. U našim osnovnim školama u razredu ima prosječno 19 učenika, na jednog nastavnika dolazi 11 učenika (broj ukupnih nastavnih djelatnika podijeljen s brojem učenika u školi). To su brojevi kojih se ne bi posramile ni najelitnije privatne škole u svijetu. Koliko mi kao društvo, kao oni koji plaćaju porez, kao roditelji, imamo koristi od takve situacije? To je i pitanje učinkovitosti nastavnika. Da ne spominjem loše upravljanje ljudskim resursima. Svaka škola raspisuje natječaje za svoje potrebe. Zbog čega osnivači škola (gradovi i županije) ne bi imali centralizirani sustav zaposlenika škola, pratili potrebe i upućivali nastavnike u škole gdje je to potrebno, oni organizirali rad nastavnika u više škola i slično. Zašto svaka škola mora imati računovodstvo? Samo tu je zaposleno oko 2000 ljudi. Je li moguće da za, primjerice, 108 zagrebačkih škola imamo jedno računovodstvo?

Naša škola ne nudi jednake šanse svima. Mnoga istraživanja pokazuju da rezultati učenika ovise o obrazovnoj strukturi roditelja, o tome je li škola u gradu ili na selu, primjerice nije svejedno idete li u školu u Zagrebu ili u Dugoj Resi. Nije bolje ni u visokom školstvu. Studije govore da je na našim sveučilištima sve manje studenata koji dolaze iz obitelji nižeg obrazovanja. Djeca slabije obrazovanih postižu u prosjeku značajno lošije rezultate, posebice u stranim jezicima, engleskom, recimo.

Naša škola ne nudi iste šanse svima, puno ovisi o tome tko vam je roditelj i gdje živite

Roditelji nisu nastavnici

● Kako stvoriti školu jednakih obrazovnih šansi u kojoj za dobar uspjeh djeteta neće biti bitno imaju li mu roditelji diplome...?

- Pojednostaviti kurikulum, ako treba, uvesti i dodatnu nastavu za pojedine skupine učenika. Po važećem nastavnom planu i programu, gradivo je preopsežno, često neprimjereno razvojnoj dobi učenika. Naša škola ima isti cilj kao prije 40 godina - da učenike nauči svemu, ali sad se količina ukupnog znanja utrostručila, nemoguće je u novim okolnostima postići ono što je bilo moguće prije 40 godina... Današnja škola je osmišljena tako da roditelji sjede s djecom i pišu domaće zadaće, izrađuju postere, traže dodatne informacije... Roditelji su kao pomoćni nastavnici vlastitoj djeci. Oni visokoobrazovani, ako sami nešto ne znaju, lakše plaćaju instrukcije. Manje obrazovani roditelji teže izlaze nakraj s puno apstraktnih pojmova kojima vrve naši udžbenici, često im posao ne ostavlja vremena koje mogu posvetiti radu s djecom ili pak dolaze mrtvi umorni s posla, a dio ih možda ne uči s djecom jer ne vide u tome smisao. Taj je problem osobito prisutan u osnovnoj školi, sustav osnovnoškolskog obrazovanja treba što prije restrukturirati. Konačno donijeti kurikulum, oslobođen od apstraktnih i nejasnih pojmova koje ne razumiju ni djeca ni mnogi roditelji. Možda bi osnovnu školu trebalo podijeliti u dva dijela - 7. i 8. razred pridružiti srednjoj školi, jer su oni već razvojno i kognitivno bliži toj fazi života, a primjernu godinu vrtića pridružiti novoj osnovnoj školi.

● Zagovarate radikalnu promjenu sustava ocjenjivanja od osnovne škole do fakulteta ne bismo li se uskladili s postojećom svjetskom praksom. Kakvo ocjenjivanje sugerirate?

- Postojeći sustav ocjenjivanja sve je veći izvor rasprava i stresa i učenicima, i nastavnicima, i roditeljima, a to će postati i društveno pitanje ako se pokaže da neke skupine učenika dobivaju bolje ocjene. Većina nastavnika tijekom studija se nije osposobljavala za ocjenjivanje. Volio bih čuti koje su to kolegije položili, gdje su vježbali ocjenjivanje. To možda nije slučaj s učiteljima razredne nastave, ali kod dijela nastavnika jest. Neobično je da pustite nekome da nešto čini a da nije prošao formalno osposobljavanje za to. Najvažnije, ocjenjivanje kakvo imamo često iz vida gubi temeljnu svrhu. Koliko iz činjenice da je netko dobio 4, a ne 5 možemo znati što znači ocjena 4, tj. od koliko učenika je on bolji, koje je rezultate dosegnuo, koje nije itd... Naše ocjenjivanje previše je simplificirano. Kompleksan i dobar sustav ocjenjivanja pravi razliku između ocjenjivanja tijekom školske godine, tzv. formativnog ocjenjivanja, i ocjenjivanja na kraju školske godine ili sumativnog ocjenjivanja.

Nastavnici bi trebali popunjavati standardizirani obrazac iz kojeg se vidi kako ocjenjuju ponašanje nekog učenika, njegovo znanje, radne navike, uloženi trud, pojedine vještine, a na koncu godine sve se to može svesti na jednu prosječnu ocjenu... Jer, kad vam nastavnik kaže da je 'mali dobio tri jer je malo nesigran', što to znači? Roditelja zanima kako je on to ocijenio, je li ocijenio znanje, sigurnost ili možda njegovo prihvaćanje pravila... jer ako je to ocjena iz sigurnosti, onda ću raditi s djetetom na povećanju sigurnosti, a neću ga tjerati da buba informacije napamet.

Ocjene i pravednost

● Što mislite o novim kriterijima upisa u srednje škole? Treba li nam, ipak, mala matura?

- Novi će kriteriji upisa donijeti više pravednosti, no možda je malo nezgodno što oni odmah vrijede za sve aktualne osnovnoškolske generacije.

Nije točno da imamo fenomen inflacije petica, nego imamo problema s ocjenjivanjem u manjem broju škola. Problem je da je ocjena pet apsolutna ocjena, a ona ne znači svugdje isto. Znači, novi bi se kriteriji mogao još više poboljšati kad bi se u formulama za izračunavanje u obzir uzelo i prosječno postignuće škole.

Primjerice, ako postoji škola gdje svi učenici iz nekog predmeta imaju prosjek 3,0, onda je onaj koji ima 4 bolji od onog koji također ima 4, ali dolazi iz škole gdje je prosječna ocjena iz tog predmeta 4,5.

Puno bismo veću korist imali od periodičnog, sustavnog nacionalnog vrednovanja osnovnih škola, nego od uvođenja male mature. Mogli bismo ga provoditi svake četiri godine i tako steći uvid u to kako rade pojedine škole, kako korigirati njihov rad. Mi smo na tome dosta radili, ali sad je to palo u drugi plan.

● Što smo dobili/izgubili uvođenjem državne mature?

- Dobili smo gotovo svake godine zagarantiranu određenu količinu skandala koji zabavljaju javnost. Državna matura ima najmanje dvije manjkavosti: prvo, koncept je neodređen, jer ne može to biti test kojim se mjeri kvaliteta srednjih škola i istovremeno test koji služi kao sredstvo projekcije budućeg postignuća učenika na fakultetu. Drugo, kompetencije onih koji osmišljavaju i provode tu državnu maturu postaju sve više upitne.

Suspenzija nije rješenje

● Što mislite o sustavu pedagoških mjera koje od jesenas peticijom traži 7000 nastavnika? Među ostalim, predlažu da se učenici neprihvatljiva ponašanja mogu isključiti sa sata ili suspendirati s nastave na određeno vrijeme.

- Imam razumijevanja za nezahvalan položaj nastavnika, oni su svakodnevno suočeni s nizom zahtjeva kojima ne mogu istovremeno udovoljiti i nemaju na raspolaganju učinkovite instrumente. No, ostao sam prilično šokiran kad sam čuo da se skupio toliki broj nastavnika koji su potpisali takvo što. Ne mogu shvatiti da postoje ljudi koji bi učenike udaljili iz škole, makar i na jedan dan. Ako imamo sustav obaveznog školovanja, na koji način udaljiti učenika iz onoga što mu je obavezno? Svaki neuspjeh učenika istovremeno je neuspjeh nastavnika. Ne postoje nedovoljno dobri i dobri učenici, učenici su učenici. To je moje mišljenje kao oca, psihologa, nastavnika. Svaki bi nastavnik morao biti osposobljen da riješi većinu eksces nih situacija u školi. Tu se vraćamo na problem obrazovanja nastavnika, mnogi od njih nemaju dovoljne obrazovne kompetencije, što i sami priznaju, jer se od njih tražilo da odslušaju tri, četiri psihološko-pedagoška predmeta, i to je sve od pripreme za rad u školi.

Prije nekoliko godina bio sam na Europskom kongresu istraživača u obrazovanju u Helsinkiju. Za posjeta jednoj tamošnjoj osnovnoj školi kolegica iz Velike Britanije, zemlje gdje se primjenjuje suspenzija učenika, upitala je nastavniciu te škole: 'Što činite s problematičnim učenicima, možete li ih udaljiti iz škole...' Bilo je zanimljivo gledati kako nastavniciu dugo nije uspjela shvatiti pojam 'udaljiti iz škole', pitala je: 'Kako udaljiti, pa ne mogu ga izbaciti na ulici, roditelji su mu na poslu, hoću li ja ići s njim doma...' Kad je konačno shvatila o čemu je riječ, rekla je: 'U našem slučaju u takvim situacijama kao nastavnik imate svojevrsni peh. Jednom učeniku trebate posvećivati dvije, pet minuta, a drugome možda i 10 dana, no vaš je zadatak da svakog učenika dovedete od točke A do točke B i da mu posvetite vremena koliko mu je potrebno'. Koliko stvarno vremena naši nastavnici provode u školi? Zašto ne bi, nakon što održe svojih četiri, pet sati nastave, ostali tri sata i individualno radili s učenicima? Zašto ne bi dio školskih praznika proveli u razgovorima i seminarima s učenicima, nigdje nije propisno da je jedini oblik rada onaj u učionici.●

Zar zbilja postoje oni koji bi učenika isključili iz škole, pa i na jedan dan!?

ŠKOLA JE OSMIŠLJENA TAKO DA SU RODITELJI POMOĆNI NASTAVNICI SVOJOJ DJECI

Većina naših nastavnika nije tijekom studija osposobljena za kvalitetno ocjenjivanje

Certifikati za ravnatelje i nastavnike

● Dosad su se u nas ravnatelji škola često birali po političkim zaslugama, pa ne čudi da mnogima nedostaju i osnovne menadžerske vještine za upravljanje školom. Kako možemo napriđed uz takav kadar?

- Posao ravnatelja je profesionaliziran, njega ne čeka radno mjesto nastavnika u istoj školi. Bilo je pokušaja da se formalizira i obrazovanje za ravnatelje. No, tu do sada nismo daleko došli. Točno je da ravnateljima često nedostaje niz organizacijskih i menadžerskih vještina, ali ih nisu imali priliku ni steći. Pitanje ravnatelja dijelom se uklapa u opći kontekst strategije upravljanja ljudskim resursima u prosvjeti.

Imamo netransparentan sustav ulaska u sustav, ne postoji sustav certificiranja ni ravnatelja niti nastavnika, mislim na razne certifikate koje treba steći i obnavljati. Paradoks je da to sve prati enormna količina raznih seminara, a efekti svih tih seminara su nejasni, djelotvornost toga krajnje problematična. Zašto se, primjerice, ne bi uvelo godišnje ocjenjivanje rada učitelja, nastavnika, ravnatelja od strane učenika, roditelja, od strane nositelja obrazovne politike. Ako na fakultetima postoji godišnje ocjenjivanje rada nastavnika, zašto to ne bi postojalo i u školama? Nemamo niti jedno ozbiljno istraživanje o tome što roditelji misle o obrazovnom sustavu. ●

Učenici nam nisu kampanjci, uče često, previše i nepotrebno!

● Ispitivanja kažu da su hrvatski učenici i studenti kampanjci: dvije trećine osmaša ne uči svaki dan, polovica uči samo prije testa. Što su dulje u školi, to im je interes za sadržaj slabiji. U visokom obrazovanju situacija je slična.

- Suprotnog sam mišljenja. Mislim da naša djeca ne uče kampanjski, nego uče i previše, često i nepotrebno. Uz takvu strategiju učenja i pripremanja za školu mi odgoj djece svodimo na paradigmu odgajanja bića koja većinu svoga života posvećuju školi. Mislim da za dijete nije dobro da se dnevno dva-tri sata izvan škole bavi učenjem, nestali su igra, druženje, svi sjede i pišu zadaće i rade aktivnosti vezane uz školske obaveze.

I to više nije samo učenička aktivnost nego je postalo obiteljska aktivnost. Sve je očitije da škola počinje proizvoditi ogromnu količinu obiteljskog stresa, gdje školske aktivnosti često postaju predmet obiteljskih razmirica. Roditelji su prijepodne na poslu, a poslijepodne zatočeni pišući s djecom školske zadaće, pa se pitaju imaju li uopće pravo na vlastiti život.

A i druženje djece počelo se odvijati po paradigmi kućnih ljubimaca - izvedete dijete van na pola sata, iz prikrajka ga promatrate dok se igra s vršnjacima, pa ga brzo vraćate unutra da nastavi učiti, izrađivati plakate, što li već...

● Nedavno je međunarodno istraživanje koje je u Hrvatskoj koordinirao Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja pokazalo da su hrvatski nastavnici pri vrhu po zadovoljstvu poslom, a finski im kolege pak, inače u tamošnjem društvu visoko cijenjeni, ljudi koji rade u globalno jednom od najboljih obrazovnih sustava, poslom su bitno manje zadovoljni... Kako to komentirate?

- Ti su rezultati pomalo paradoksalni, no pripisujem ih organizaciji i provođenju istraživanja.

Određene profesije i zaposlenici u isto vrijeme mogu nečim biti i izrazito zadovoljni i izrazito nezadovoljni, to je stara teorijska spoznaja. Izvori zadovoljstva su u mogućnosti za vlastito ostvarenje, osobni rast...

A izvori nezadovoljstva su različiti organizacijski faktori, povezani s radom koji nisu u kontroli samih zaposlenika, plaća itd...

Da se odvojeno ispitivalo dimenzije zadovoljstva i nezadovoljstva, moglo se dogoditi da su naši nastavnici također najviše nezadovoljni.●